

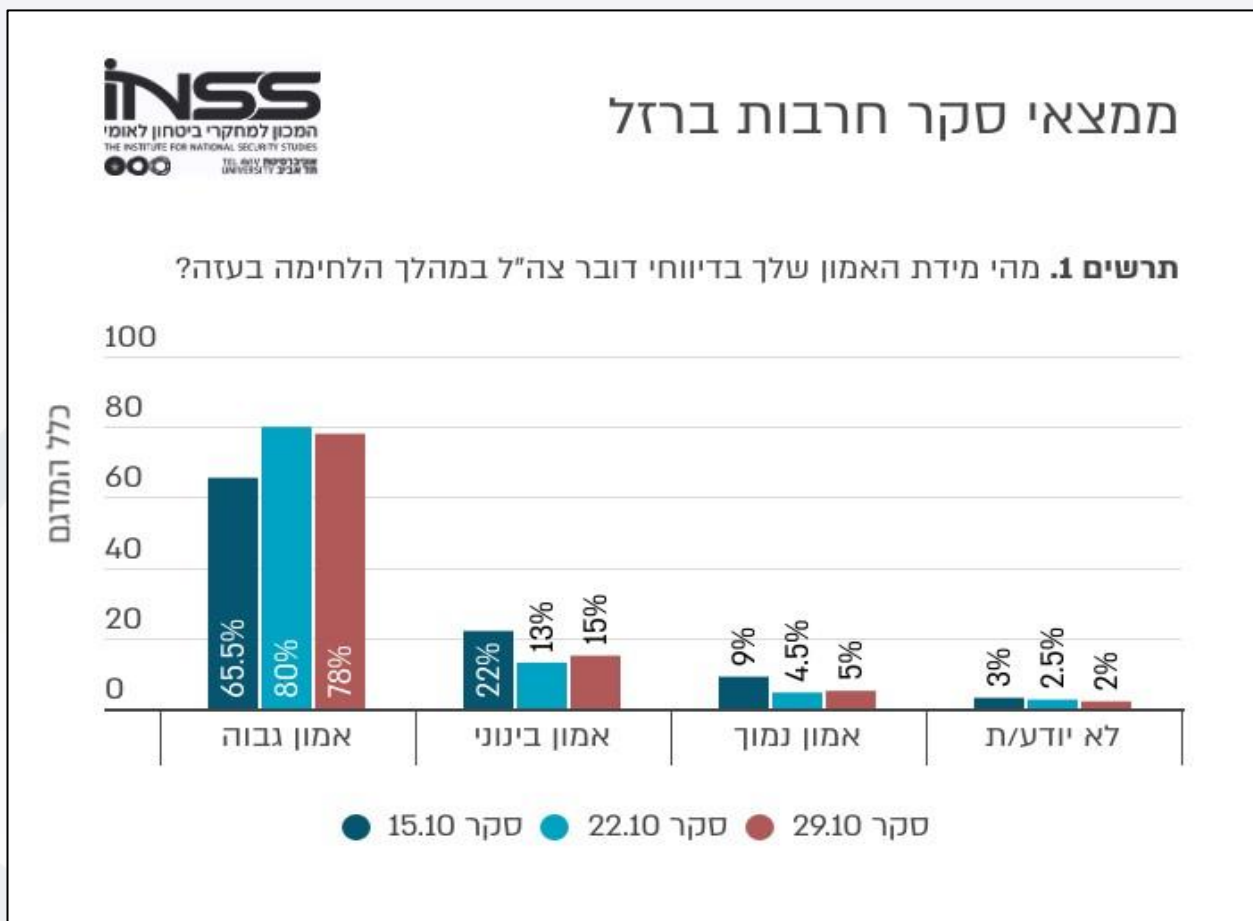
29.10.23

ממצאי סקר חרבות ברזל

מורן דיטש, ד"ר עידית שפרן-גיטלמן וד"ר מאיר אלרן

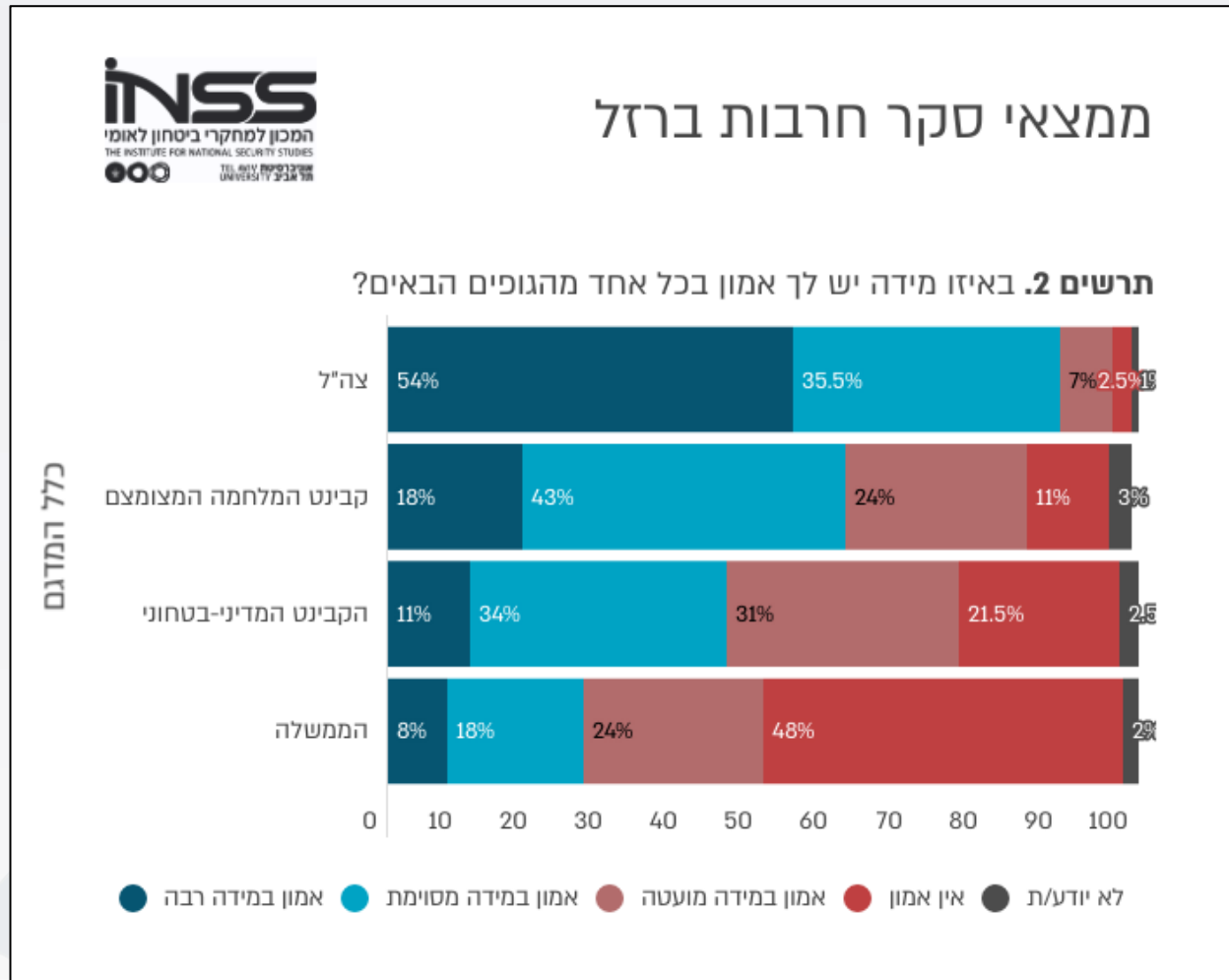
עם פריצתה של מלחמת חרבות ברזל, המכון למחקרי ביטחון לאומי ערך שלושה סקרי דעת קהל¹ שבועיים אשר ביקשו לבחון עמדות כלפי החוסן הלאומי ואמון הציבור. להלן תמצית עיקרי הממצאים:

1. מידת האמון בדיווחי דובר צה"ל לא הייתה שונה באופן משמעותי בסקר השלישי בהשוואה לקודמו, אולם **מידת האמון בדיווחי דובר צה"ל נותרה גבוהה יותר מזו הנצפתה בסקר אשר נערך בשבוע הראשון למלחמה** (ראו תרשים 1). על פי ממצאי הסקר השלישי, 78 אחוזים מהציבור מביע אמון גבוה בדיווחי דובר צה"ל (80 ו-65.5 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה), 15 אחוזים מביעים אמון בינוני (13 ו-22 אחוזים בסקר הראשון והשני בהתאמה), ואילו 5 אחוזים מביעים אמון נמוך (4.5 ו-9 אחוזים בסקר הראשון והשני בהתאמה). 2 אחוזים השיבו "לא יודעת".

¹ סקר חרבות ברזל השלישי נערך בין התאריכים 26-29.10.2023 בהובלת הדסק לאיסוף וניתוח נתונים במכון למחקרי ביטחון לאומי. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון "רפי סמית", במהלכה רואיינו באינטרנט 500 איש ואישה המהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה היהודית הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 4\%$ ברמת ביטחון של 95%.

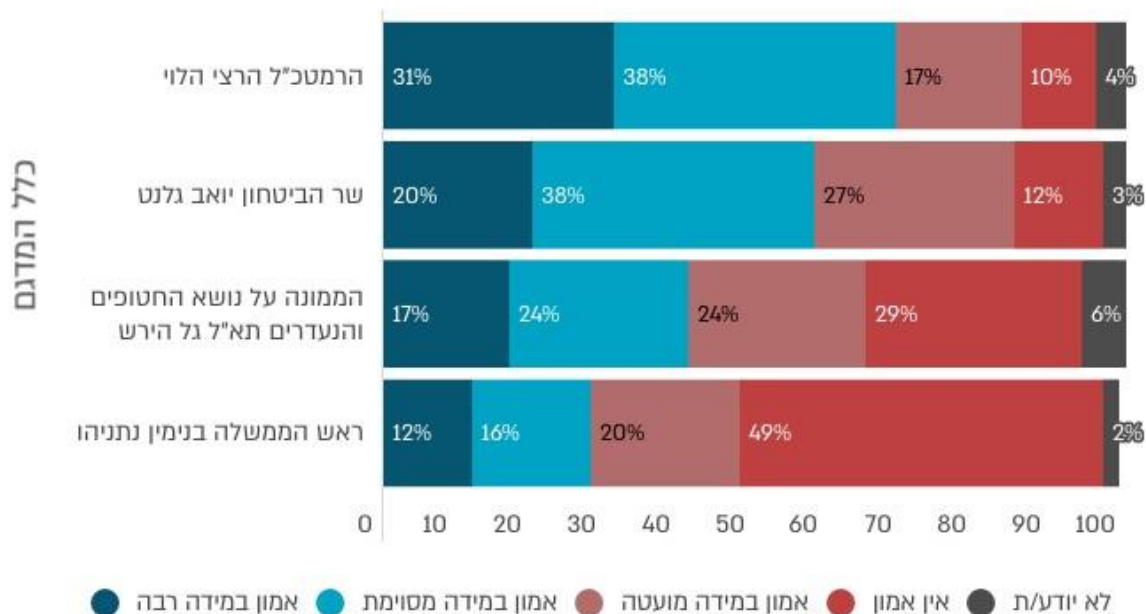
2. שאלה חדשה אשר נוספה במסגרת הסקר השלישי בחנה את מידת האמון בגופים השונים. על פי הממצאים (ראו תרשים 2), **מידת האמון בצה"ל הנה הגבוהה ביותר** (54 אחוזים מהציבור מביע אמון במידה רבה), ולאחריו קבינט המלחמה המצומצם (18 אחוזים), הקבינט המדיני-בטחוני (11 אחוזים) ולבסוף הממשלה (8 אחוזים).

3. שאלה חדשה נוספת בחנה את מידת האמון כלפי אישים שונים. על פי הממצאים (ראו תרשים 3), **מידת האמון ברמטכ"ל הנה הגבוהה ביותר** (31 אחוזים מהציבור הביע בו אמון במידה רבה), ולאחריו שר הביטחון יואב גלנט (20 אחוזים), הממונה על נושא החטופים והנעדרים תא"ל גל הירש (17 אחוזים), ולבסוף ראש הממשלה בנימין נתניהו (12 אחוזים).

ממצאי סקר חרבות ברזל

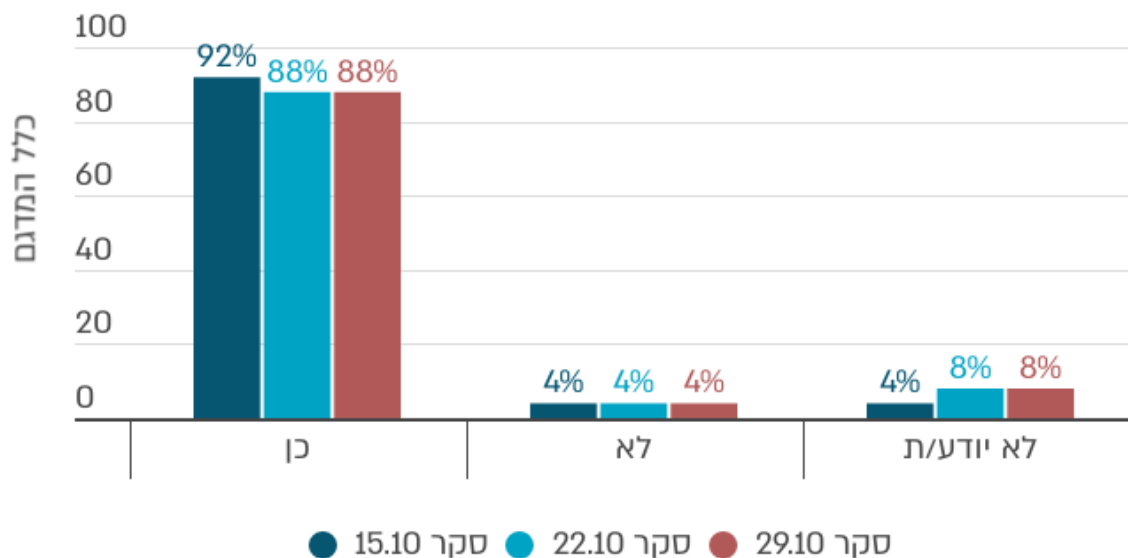
תרשים 3. באיזו מידה יש לך אמון בכל אחד מהאישים הבאים?

4. נשמרה היציבות במספר המשיבים המאמינים כי צה"ל ינצח במלחמה בעזה (ראו תרשים 4). ממצאי הסקר השלישי מראים כי 88 אחוזים מהנשאלים מאמינים כי צה"ל ינצח במלחמה בעזה (88 ו-92 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה), ואילו 4 אחוזים מאמינים כי צה"ל יפסיד בה (4 אחוזים בשני הסקרים הקודמים). 8 אחוזים השיבו "לא יודעת/ת" (8 ו-4 אחוזים בסקר הראשון והשני בהתאמה).

ממצאי סקר חרבות ברזל

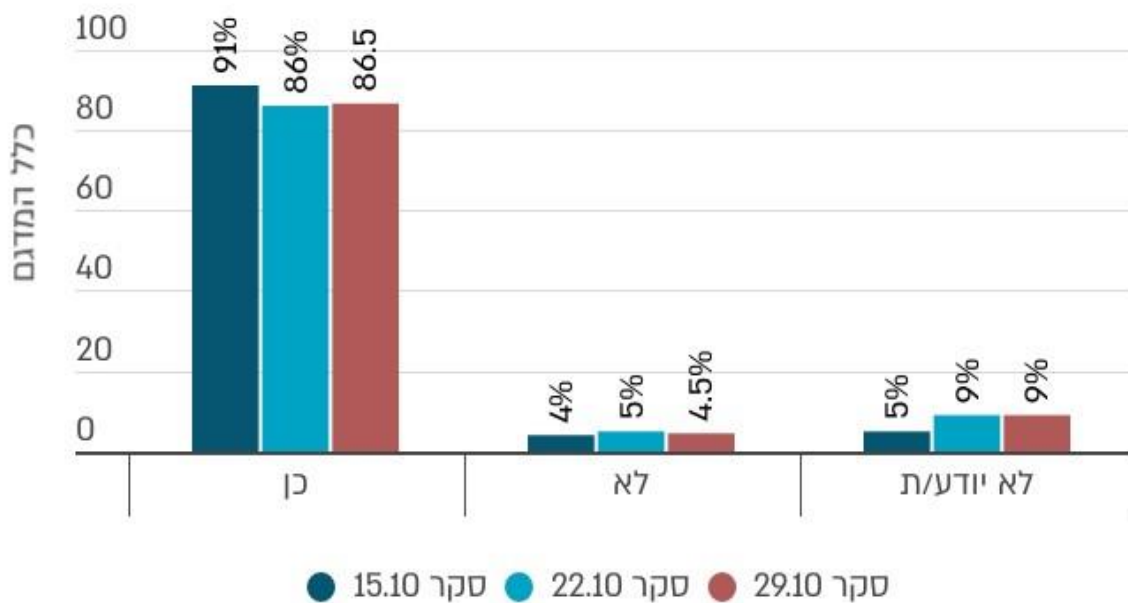
תרשים 4. לדעתך, האם צה"ל ינצח או לא ינצח במלחמה בעזה?

5. נשמרה היציבות במספר המשיבים המאמינים כי צה"ל ינצח במלחמה בצפון בהשוואה לסקר השני. עם זאת, ניכרת ירידה קלה במספר המשיבים המאמינים כי צה"ל ינצח במלחמה בצפון בהשוואה לסקר אשר נערך בשבוע הראשון לחימה (ראו תרשים 5). כ-86.5 אחוזים מהמשיבים מאמינים כי אם תפרוץ לחימה בגבול הצפון צה"ל ינצח בה (86 ו-91 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה), ואילו 4.5 אחוזים מאמינים כי צה"ל יפסיד בה (5 ו-4 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה). 9 אחוזים השיבו "לא יודעת" (9 ו-5 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה).

ממצאי סקר חרבות ברזל

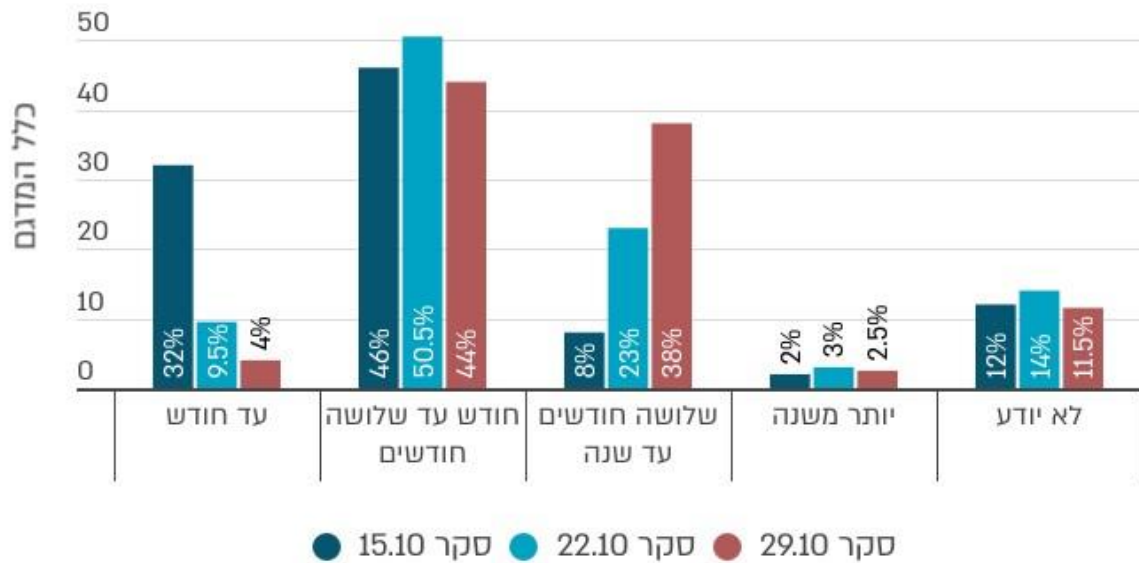
תרשים 5. אם תפרוץ לחימה בגבול הצפון, האם לדעתך צה"ל ינצח בה?

6. הציבור מעריך בסקר השלישי כי המלחמה תארך זמן ממושך יותר בהשוואה להערכות במועד הסקר הראשון והשני (ראו תרשים 6). 44 אחוזים מהנשאלים מעריכים כי המלחמה תמשך כחודש עד שלושה חודשים (50.5 ו-46 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה). 38 אחוזים מאמינים כי המלחמה תמשך בין שלושה חודשים עד שנה (23 ו-8 אחוזים בסקר השני והראשון), 4 אחוזים בלבד השיבו כי המלחמה תמשך עד חודש (9.5 ו-31 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה). 2.5 אחוזים בלבד מאמינים כי המלחמה תמשך יותר משנה (3 ו-2 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה). 11.5 אחוזים השיבו "לא יודעת/ת" (14 ו-12 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה).

ממצאי סקר חרבות ברזל

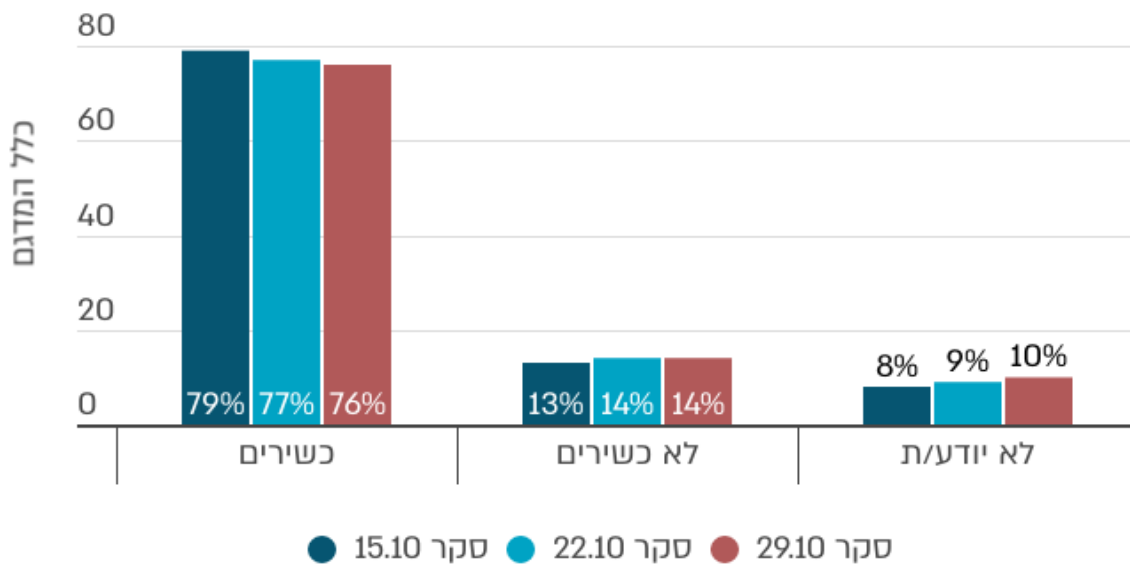
תרשים 6. להערכתך, כמה זמן תמשך המלחמה?

7. לא נצפה שינוי משמעותי במספר המשיבים הסבורים כי מפקדי צה"ל הבכירים כשירים להוביל את צה"ל בעת הנוכחית (ראו תרשים 7). 76 אחוזים מהנשאלים סבורים כי מפקדי צה"ל הבכירים כשירים להוביל את צה"ל (77 ו-79 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה), לעומת 14 אחוזים אשר סוברים את ההפך (14 ו-13 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה). 10 אחוזים השיבו "לא יודעת" (9 ו-8 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה).

ממצאי סקר חרבות ברזל

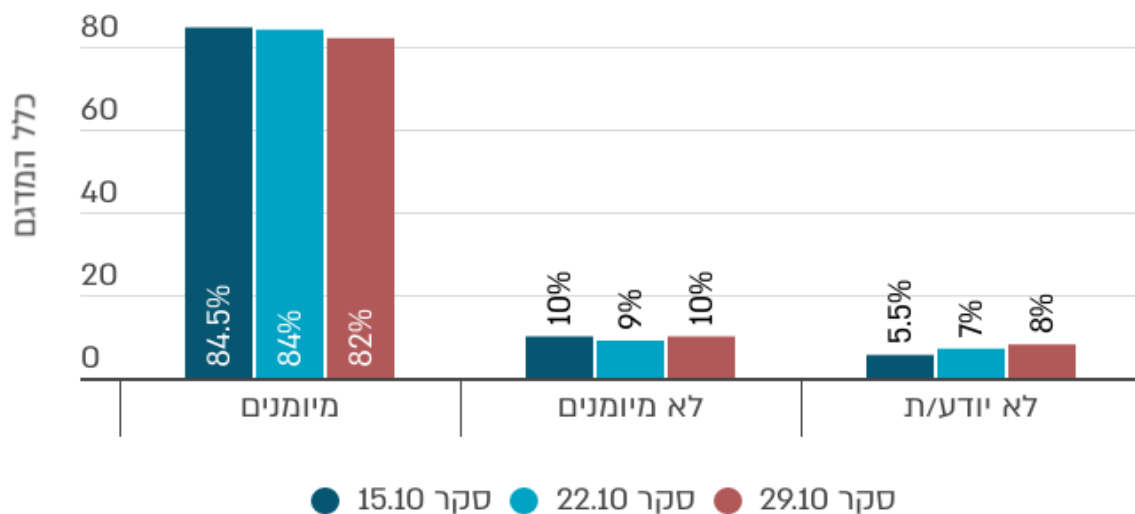
תרשים 7. לדעתך, האם מפקדי צה"ל הבכירים כשירים או לא כשירים להוביל את צה"ל בעת הנוכחית?

8. לא נצפה שינוי משמעותי בקרב הנשאלים המאמינים כי החיילים בדרג השדה מיומנים למשימות הנדרשות כעת. 82 אחוזים מן המשיבים מאמינים כי החיילים בדרג השדה מיומנים (84 ו-84.5 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה), לעומת 10 אחוזים אשר סברו את ההפך (9 ו-10 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה). 8 אחוזים ענו "לא יודעת" (7 ו-5.5 אחוזים בסקר הקודם).

ממצאי סקר חרבות ברזל

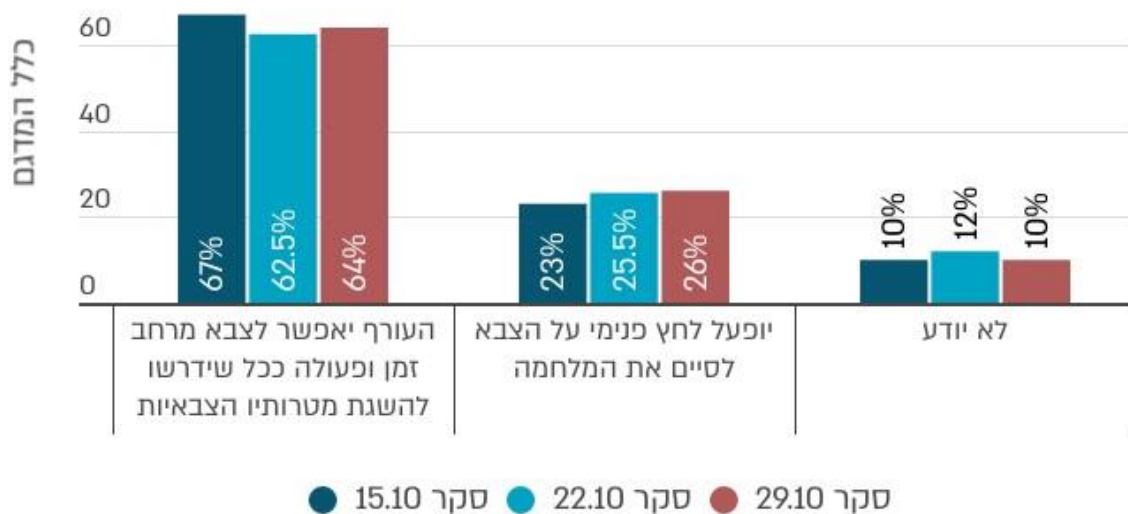
תרשים 8. לדעתך, האם החיילים בדרג השדה מיומנים או לא מיומנים למשימות הנדרשות כעת?

9. נשמרה היציבות בקרב נשאלים הסבורים כי העורף יאפשר לצבא מרחב זמן ופעולה במידה והלחימה תמשך מספר חודשים (ראו תרשים 9). 64 אחוזים מהציבור מאמין כי העורף יאפשר לצבא מרחב זמן ופעולה ככל שיידרשו להשגת מטרותיו הצבאיות (62.5 ו-67 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה), לעומת 26 אחוזים אשר מאמינים כי יופעל לחץ פנימי על הצבא לסיים את המלחמה (25.5 ו-23 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה). 10 אחוזים השיבו "לא יודעת" (12 ו-10 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה).

ממצאי סקר חרבות ברזל

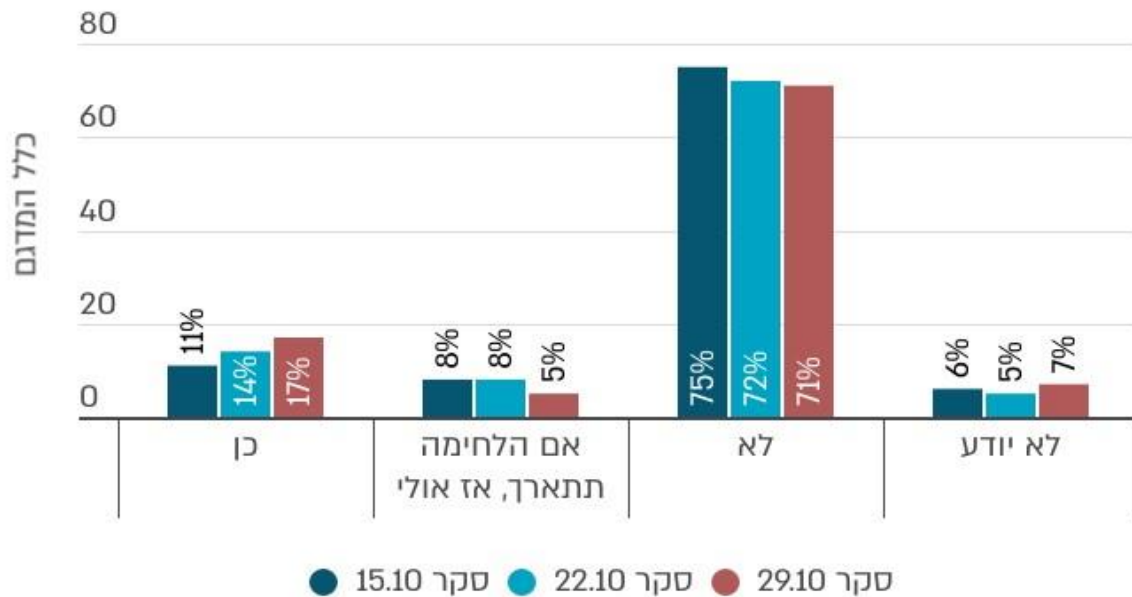
תרשים 9. במידה והלחימה תמשך מספר חודשים, עם איזו מהטענות הבאות אתה מסכים יותר?

10. לא ניכר שינוי משמעותי בקרב משיבים אשר העידו כי יש להם מחשבות לעזוב את הארץ בעקבות הלחימה בהשוואה לסקר השני. עם זאת, **ניכרת עלייה בקרב משיבים בעלי מחשבות עזיבה בהשוואה לסקר הראשון** (ראו תרשים 10). 17 אחוזים מהמשיבים העידו כי יש להם מחשבות לעזוב את הארץ בעקבות הלחימה (14 ו-11 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה), לעומת 71 אחוזים אשר העידו כי אין להם מחשבות כאלו כלל (72 ו-75 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה). 5 אחוזים השיבו כי אם הלחימה תתארך, אולי יתעוררו מחשבות על עזיבה (8 אחוזים בסקר השני והראשון). 7 אחוזים השיבו "לא יודע/ת" (5 ו-6 אחוזים בסקר השני והראשון בהתאמה).

ממצאי סקר חרבות ברזל

תרשים 10. האם בעקבות הלחימה יש או אין לך מחשבות לעזוב את הארץ?

11. שאלה אשר נשאלה בסקר השני והשלישי בחנה את מידת תחושת הביטחון האישי של הציבור. על פי הממצאים, **ניכרת יציבות יחסית בתחושת הביטחון האישי** (ראו תרשים 11). 25 אחוזים העידו כי הם בעלי ביטחון אישי גבוה או גבוה מאד (28.5 אחוזים בסקר הקודם), 40.5 אחוזים העידו כי הם חשים תחושת ביטחון אישי במידה בינונית (39 אחוזים בסקר הקודם), ואילו 34 אחוזים העידו כי תחושת הביטחון האישי שלהם נמוכה או נמוכה מאד (31 אחוזים בסקר הקודם). 0.5 אחוזים השיבו "לא יודעת" (1.5 אחוזים בסקר הקודם).

ממצאי סקר חרבות ברזל

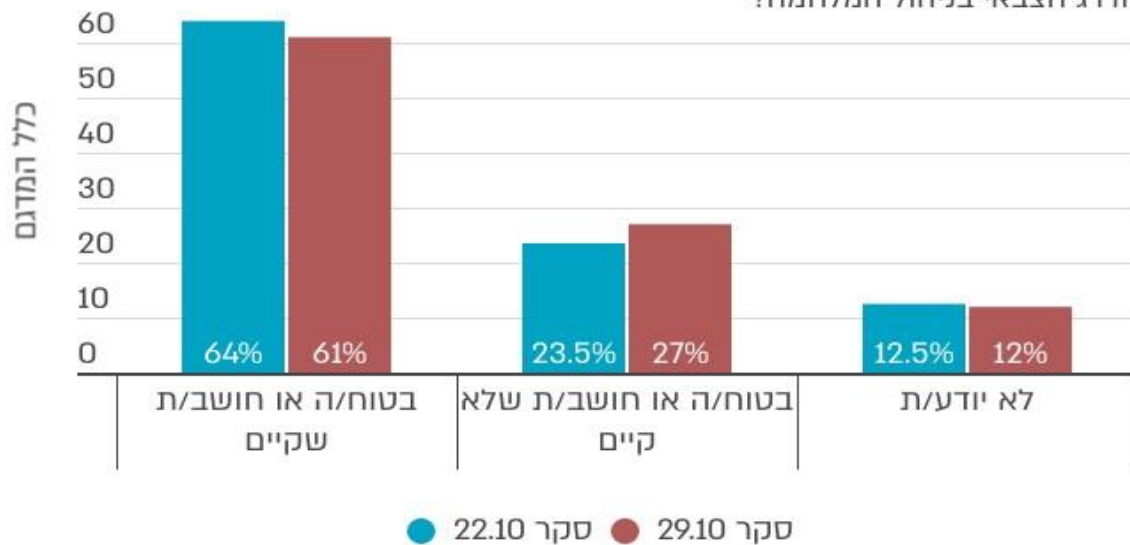
תרשים 11. מהי מידת תחושת הביטחון האישי שלך בימים אלה?

12. שאלה נוספת אשר נשאלה בסקר השני והשלישי בחנה את עמדת הציבור כלפי יעילות שיתוף הפעולה בין הדרג המדיני לבין הדרג הצבאי בניהול המלחמה. על פי הממצאים, **ניכרת ירידה קלה בקרב אלו אשר השיבו כי לא קיים שיתוף פעולה יעיל בין הדרגים** (ראו תרשים 12). 61 אחוזים השיבו במסגרת הסקר השלישי כי הם בטוחים או חושבים שקיים שיתוף פעולה יעיל (בהשוואה ל-64 אחוזים בסקר הקודם), לעומת 27 אחוזים אשר סברו את ההפך (בהשוואה ל-23.5 אחוזים בסקר הקודם). 12 אחוזים השיבו "לא יודעת" (בהשוואה ל-12.5 אחוזים בסקר הקודם).

ממצאי סקר חרבות ברזל

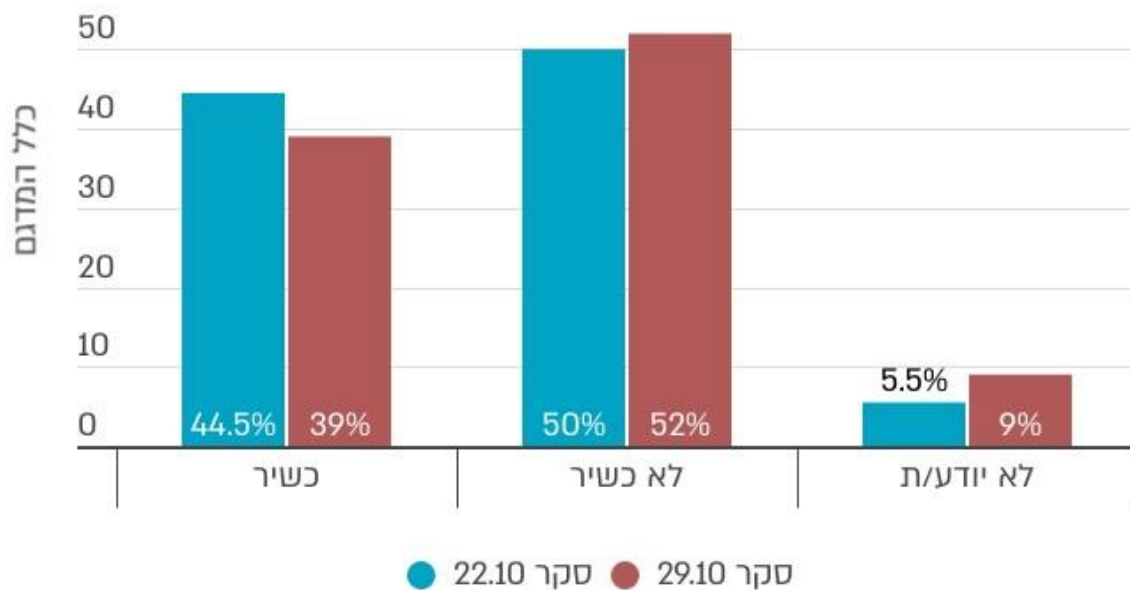
תרשים 12. האם לדעתך קיים או לא קיים שיתוף פעולה יעיל בין הדרג המדיני ובין הדרג הצבאי בניהול המלחמה?

13. עוד נבחן במסגרת סקר השני והשלישי האם הציבור מאמין כי הדרג המדיני כשיר לנהל את המלחמה. מן הממצאים עולה כי **קיימת ירידה קלה בשיעור המשיבים המאמינים כי הדרג המדיני כשיר לנהל את המלחמה** (ראו תרשים 13). 39 אחוזים מהציבור סבור כי הדרג המדיני כשיר לנהל את המלחמה (לעומת 44.5 אחוזים בסקר הקודם), לעומת 52 אחוזים הסבורים כי הדרג המדיני אינו כשיר לכך (50 אחוזים בסקר הקודם). 9 אחוזים השיבו "לא יודעת/ת" (5.5 אחוזים בסקר הקודם).

ממצאי סקר חרבות ברזל

תרשים 13. לדעתך, האם הדרג המדיני כשיר או לא כשיר לנהל את המלחמה?

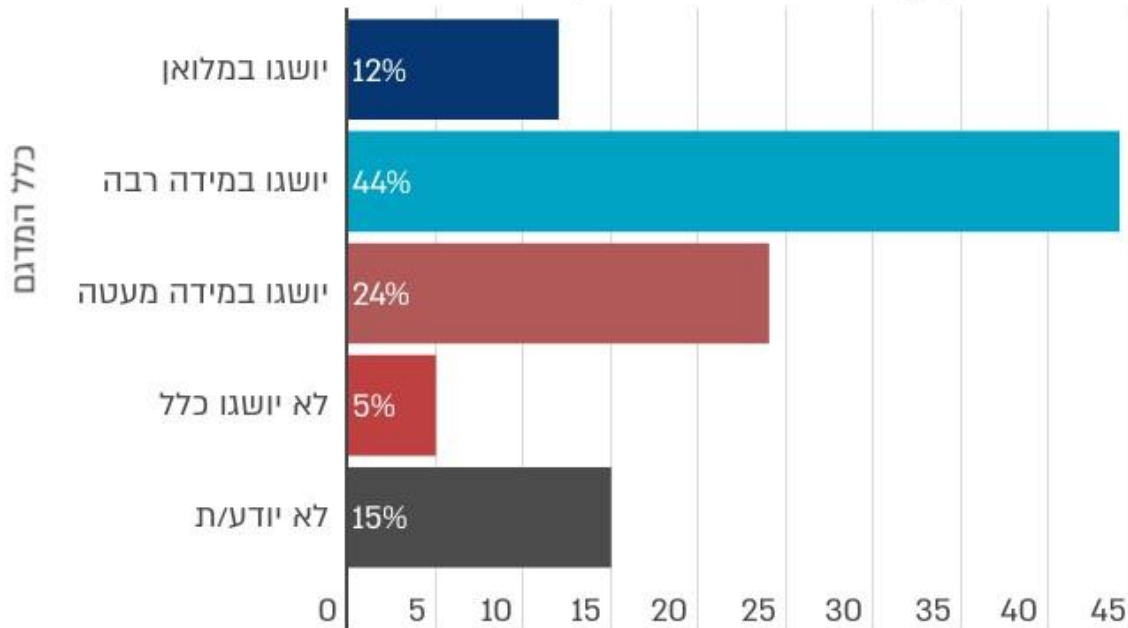

14. במסגרת הסקר השלישי נשאלה שאלה פתוחה לפיה הציבור נשאל מה ייחשב בעיניו כהשגת מטרת הלחימה. 56 אחוזים סבורים כי מטרת הלחימה תושג באמצעות חיסול בכירים וביסוס שלטון חלופי ברצועה, 16 אחוזים מאמינים כי מטרת הלחימה תושג באמצעות הרס מוחלט בעזה, 9 אחוזים מאמינים כי המטרה תושג באמצעות כיבוש ושליטה ישראלית ברצועה, 8 אחוזים מאמינים כי המטרה תושג באמצעות הסרת האיום הבטחוני (הרס מנהרות ויכולות שיגור), 8 אחוזים מאמינים כי מטרת הלחימה תושג על ידי החזרת החטופים, 3 אחוזים מאמינים כי מטרת הלחימה תושג באמצעות פירוז הרצועה מנשק.

15. שאלה נוספת אשר נשאלה בסקר השלישי בחנה האם לדעת הציבור מטרות הלחימה בעזה אכן יושגו. על פי הממצאים, מעל מחצית מן הציבור מאמין כי מטרות המלחמה יושגו במלואן או במידה רבה (ראו תרשים 14). כך, 12 אחוזים מהנשאלים סבורים כי מטרות הלחימה יושגו במלואן ו-44 אחוזים סבורים כי המטרות יושגו במידה רבה. לחלופין, 24 אחוזים סבורים כי המטרות יושגו במידה מועטה ואילו 5 אחוזים סבורים כי מטרות הלחימה לא יושגו כלל. 15 אחוזים השיבו "לא יודעת".

ממצאי סקר חרבות ברזל

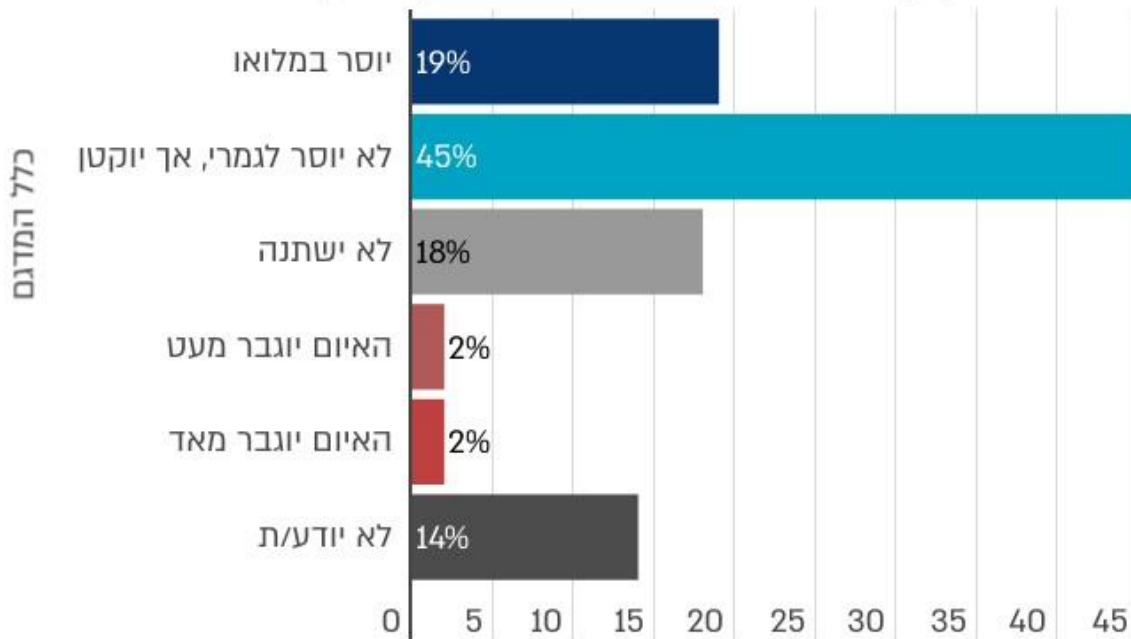
תרשים 14. לדעתך, האם מטרות הלחימה בעזה יושגו?

16. שאלה חדשה נוספת אשר נשאלה בסקר השלישי בחנה האם לדעת הציבור יוסר איום הרקטות בעזה בסיום המלחמה. על פי הממצאים, כמעט שני שלישים מהציבור מאמין כי איום הרקטות יוסר במלואו או יוקטן (ראו תרשים 15). כך, 19 אחוזים מהנשאלים השיבו כי האיום יוסר במלואו, 45 אחוזים השיבו כי האיום לא יוסר לגמרי אך יוקטן, 18 אחוזים מאמינים כי האיום לא ישתנה, 2 אחוזים מאמינים שהאיום יוגבר ואילו 2 אחוזים מאמינים כי האיום יוגבר מאד. 14 אחוזים השיבו "לא יודעת".

ממצאי סקר חרבות ברזל

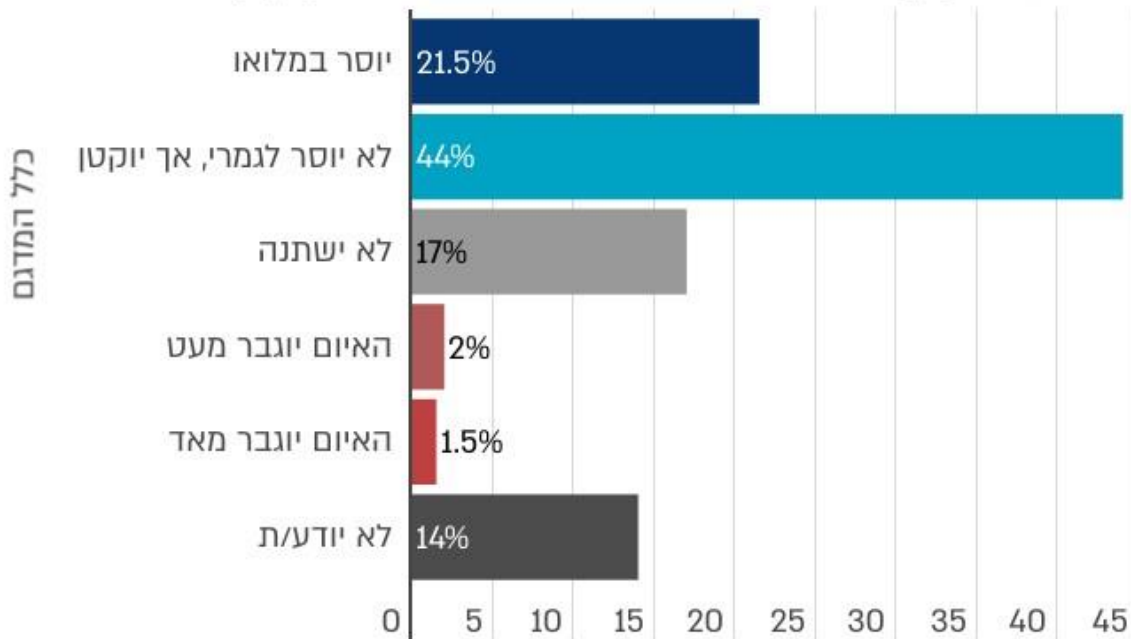
תרשים 15. לדעתך, האם בסיום המלחמה יוסר איום הרקטות מעזה כלפי ישראל?

17. שאלה מקבילה בסקר השלישי בחנה האם לדעת הציבור יוסר האיום הבטחוני בעזה בסיום המלחמה. על פי הממצאים, **כשני שלישים מהציבור מאמין כי יוסר האיום הבטחוני בעזה** (ראו תרשים 16). 21.5 אחוזים מהנשאלים השיבו כי האיום יוסר במלואו, 44 אחוזים השיבו כי האיום לא יוסר לגמרי אך יוקטן, 17 אחוזים מאמינים כי האיום לא ישתנה, 2 אחוזים מאמינים שהאיום יוגבר ואילו 1.5 אחוזים מאמינים כי האיום יוגבר מאד. 14 אחוזים השיבו "לא יודעת/ת".

ממצאי סקר חרבות ברזל

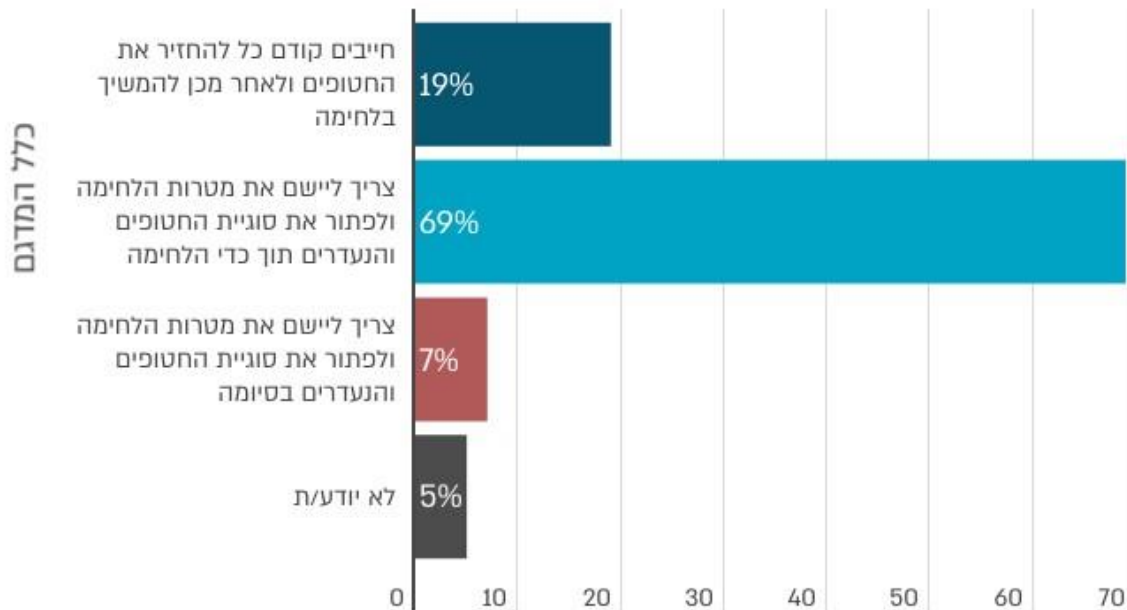
תרשים 16. לדעתך, האם בסיום המלחמה יוסר האיום הבטחוני בעוטף עזה?

18. השפעת נושא בני הערובה על הלחימה נשאלה אף היא במסגרת הסקר השלישי. על פי הממצאים (ראו תרשים 17), 19 אחוזים מהציבור מאמין כי חייב קודם כל להחזיר את החטופים ולאחר מכן להמשיך בלחימה. 69 אחוזים מהציבור מאמין כי צריך ליישם את מטרות הלחימה ולפתור את סוגיית החטופים והנעדרים תוך כדי הלחימה. 7 אחוזים בלבד השיבו כי צריך ליישם את מטרות הלחימה ולפתור את סוגיית החטופים והנעדרים רק בסיומה של הלחימה.

ממצאי סקר חרבות ברזל

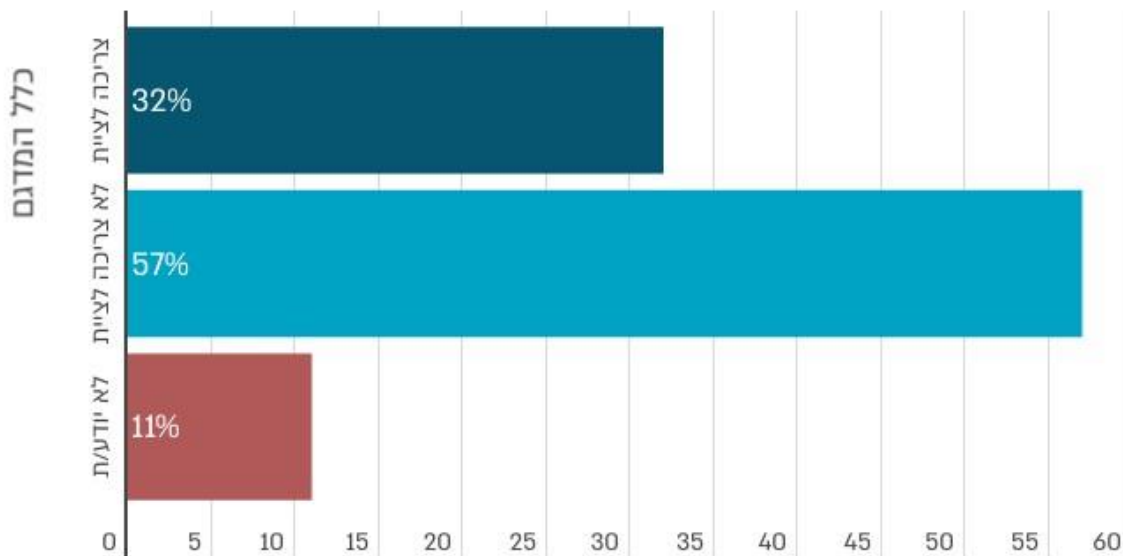
תרשים 17. מבין הבאים, איזו דעה מקובלת עלייך ביותר?

19. שאלה נוספת בחנה האם ישראל צריכה או לא צריכה לציית לחוקי הדין הבינלאומי ולשמור על ערכי מוסר במלחמה. על פי הממצאים (ראו תרשים 18), 32 אחוזים מהציבור סבור כי ישראל צריכה לציית לעומת 57 אחוזים הסוברים כי ישראל לא צריכה לציית לחוקי הדין הבינלאומי. 11 אחוזים השיבו "לא יודעת".

ממצאי סקר חרבות ברזל

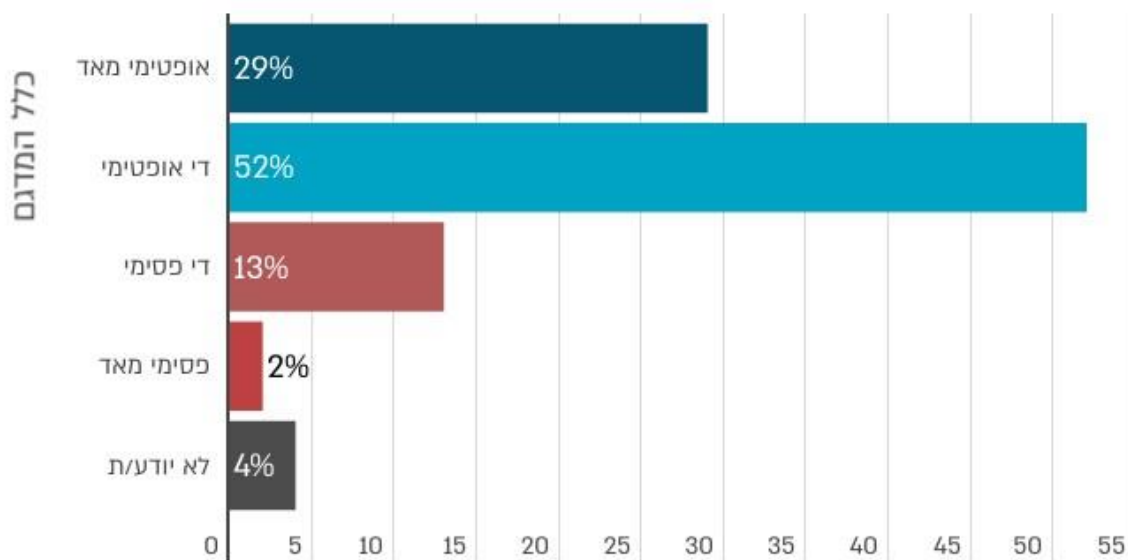
תרשים 18. האם לדעתך ישראל צריכה או לא צריכה לציית לחוקי הדין הבינלאומי ולשמור על ערכי מוסר במלחמה?

20. עוד נבחנה בסקר השלישי היא מידת האופטימיות של הציבור. על פי הממצאים, 81 אחוזים מהציבור הביע אופטימיות ביחס ליכולתה של החברה להתאושש מהמשבר ולצמוח. 29 אחוזים השיבו כי הם אופטימיים מאד, 52 אחוזים השיבו כי הם די אופטימיים, 13 אחוזים השיבו כי הם פסימיים ואילו 2 אחוזים השיבו כי הם פסימיים מאד. 4 אחוזים השיבו "לא יודעת".

ממצאי סקר חרבות ברזל

תרשים 19. עד כמה אתה אופטימי ביחס ליכולתה של החברה הישראלית להתאושש מהמשבר ולצמוח?

21. לסיום, שאלנו את הציבור – עד כמה כל אחד מהבאים עשוי להגביר את תחושת הביטחון האישי שלך בסולם של 1 עד 5 (ראו תרשים 20). **תמונות של הצלחות במהלך הלחימה זכו לדירוג הגבוה ביותר** (4.11), ולאחר מכן – ביטויי סולידריות חברתית (ממוצע 4.05), סקירה יומית של דובר צה"ל על מהלך הלחימה (4.03), הנחיות ברורות של פיקוד העורף באמצעים השונים (3.99), לראות ולשמוע את הרמטכ"ל (3.62), ולבסוף לראות ולשמוע את אלופי המטכ"ל השונים (3.46).

ממצאי סקר חרבות ברזל

תרשים 20. עד כמה כל אחד מהבאים עשוי להגביר את תחושת הבטחון האישי שלך?

